

**Tiivistelmä Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisusta
64: Kirkon kehittämistyön tukena. Suomen evankelis-
luterilainen kirkko vuosina 2016–2019**

Kirkon työ rakentuu jatkuvalla kehittämiselle

Kirkon kehittämistyön tukena on katsaus kirkossa toteutuvaan valtakunnalliseen kehittämistoimintaan. Katsaus on osa kirkon nelivuotiskertomusta vuosilta 2016–2019, ja sen ovat kirjoittaneet Kirkkohallituksen asiantuntijat. Katsauksessa esitellään kokonaiskirkon eri työaloilla tehtyjä kehittämishankkeita sekä vaikuttamista ja edunvalvontaa. Siinä käsitellään myös ekumenian, lähetysten ja uskontodialogin ajankohtaisia kysymyksiä. Lisäksi tarkastellaan viestinnän muutoksia uudistuvassa mediaympäristössä ja hallinnon kehittämistä esimerkiksi digitalisaation ja saavutettavuuden alueella. Esillä on myös ajankohtaisia tuloksia kirkon henkilöstökyselyistä ja työelämän kehittämishankkeista.

Kirkon työtä on viime vuosina leimannut aktiivinen tulevaisuustyöskentely. Tulevaisuuskomitean mietintö 2016 tuotti kirkolliskokoukselta lähes kaksikymmentä toimeksiantoa. Osa koski virka- ja työsuhteisiin liittyviä muutoksia, vapaaehtoistyön ja johtamisen kehittämistä eli ensisijaisesti seurakuntien toimintaan vaikuttavia tekijöitä. Osa toimeksiannoista taas koski suoraan Kirkkohallituksen oman toimintakulttuurin kehittämistä. Toimintakulttuurin uudistaminen kirkossa edellyttää sekä byrokratiaa purkavia päätöksiä että uusien toimintatapojen ottamista käytäntöön.

Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston kehittämishankkeissa on huomioitu yhteiskunnassa lisääntyvä turvattomuus ja uskonnollinen murros ja kehitetty muun muassa sosiaalista osallisuutta edistävää toimintaa, kasvatuksellista yhteistyötä ja perhetyötä, katsomusdialogista toimintaa, vapaaehtoistoimintaa sekä ympäristötyötä. Laaja-alaisessa koulutustoiminnassa on tuettu valtakunnallisesti osaamisen kehittämistä ja uudistettu kirkollisten ammattien ydinosaamisen kuvaukset. Vaikuttamistoiminnassa kärkinä olivat muun muassa köyhyyteen vaikuttaminen, sote- ja maakuntauudistusprosessi sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Ilmastonmuutostyössä kirkko vahvisti rooliaan kestäväen kehityksen edistämässä ja nosti tämän myös strategiseksi tavoitteeksi.

Kansainvälisyys, ekumenia ja uskontojen kohtaaminen ovat yhä enemmän arkipäivää kirkon kaikilla tasoilla. Nelivuotiskaudella kirkkojen välisessä yhteistyössä toteutuivat reformaation merkkivuosi, [luterilais-katolinen dialogiraportti Kasvavaa yhteyttä](#), oppikeskustelujen jatkaminen Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa sekä ekumeeniset yhteydet suomalaisten kristillisten kirkkojen kanssa. [Kirkon lähetysten peruslinjaus Yhteinen todistus](#) hyväksyttiin vuonna 2017. Linjaus on kiinteästi yhteydessä kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun kanssa solmittuun perussopimukseen, jonka Kirkkohallitus päivitti vuonna 2018. Missiologisen tiedon ja osaamisen kehittämisen tueksi valmistui vuonna 2018 [missiologinen raportti Kaikkialta kaikkialle](#). Uskontodialogin edistämiseksi piispainkokous perusti vuonna 2017 Uskontojen kohtaamisen toimikunnan. Kirkon rooli ulkomaalaisvastaisuuden ja vihapuheen vähentämisessä vahvistui.

Viestinnän merkitys yhteiskunnassa on koko ajan kasvanut ja sen kehittämiseen on panostettu läpi koko kirkon. Kirkon työntekijöistä yhä melko pieni osa on omaksunut sosiaalisen median pysyväksi osaksi omaa työnkuvaansa. Seurakunnissa on kuitenkin otettu lisääntyvästi käyttöön

digitaalisen median välineitä ja sosiaalisen median kanavia. Seurakunnan tapahtumien ja ohjelmien jakaminen suoratoistoina ja tallenteina verkossa on ottanut suuren harppauksen vuodesta 2015. Muissa medioissa kirkko sai vuosina 2016–2019 runsaasti näkyvyyttä niin valtakunnallisissa kuin alueellisissa ja paikallisissakin tiedotusvälineissä. Keskimääräisesti yli 80 prosenttia kirkon saamasta mediajulkisuudesta oli seurantajaksolla sävyltään neutraalia tai myönteistä. Kirkon omassa mediatuotannossa radiohartauksien kuuntelijamäärien suunta on ollut hitaasti laskeva, kun taas television hartausohjelmien katselijamäärät ovat olleet hienoisessa kasvussa vuodesta 2016. Radion ja television ohella Yle Areenan kaltaiset suoratoistopalvelut ovat nousseet merkittävään osaan.

Kirkon hallinnon kehittämisessä keskeisiä tekijöitä ovat saavutettavuus ja kestävä kehitys. Kirkon tilastointi uudistui vuoden 2017 alussa. Tietoja toiminnasta, jäsenistöstä, henkilöstöstä ja taloudesta alettiin kerätä jatkuvasti siten, että tilastoissa voidaan kuvata myös vuoden aikana tapahtuvia muutoksia. Tilastot julkaistaan avoimella [Kirkon tilastot](#) -verkkosivustolla. Seurakuntien kulttuuriperintöön liittyvän irtaimiston, kirkollisten rakennusten sekä rakennus- ja kiinteistöomaisuuden hallinnoinnin ja hoidon tueksi kehitettiin Basis-tietojärjestelmä. Keväällä 2019 kaikki seurakuntataloudet olivat ottaneet käyttöön Basis-rakennus- ja kiinteistörekisterin. Basis-esinerekisterin oli ottanut käyttöön noin sata seurakuntataloutta. Kirkon jäsenten asiointia helpottamaan luotiin verkkopalvelut kirkkoon liittymiseen, avioliiton esteiden tutkintaan ja sukuselvitysten tekemiseen. Kirkon eläkerahaston sijoitustoiminnassa ohjaaviksi tavoitteiksi otettiin ilmastonmuutoksen hillitseminen ja vastuullinen sijoittaminen. Vihreä sijoittaminen on yksi eläkerahaston käyttämistä vastuullisen sijoittamisen lähestymistavoista, jossa suositaan kestävää kehitystä tukevia tuotteita tai palveluja tarjoavia yrityksiä.

Kirkon henkilöstön määrä lisääntyi muutamalla prosentilla nelivuotiskaudella, mutta henkilötyövuosien määrä on vähentynyt tasaisesti noin yhden prosentin vuosivauhtia vuodesta 2009. Lähes puolet kirkon työntekijöistä toimii seurakuntatyössä. Henkilöstöstä lähes kaksi kolmasosaa on vakituisessa työ- tai virkasuhteessa. Kertomuskauden aikana solmittiin kaksi virka- ja työehtosopimusta: niin kutsuttu kilpailukyky sopimus (kiky) sekä virka- ja työehtosopimuksen palkkausmääräysten uudistaminen. Kevan toteuttaman [Julkisen alan työhyvinvointi -tutkimuksen](#) tulokset osoittavat, että työhyvinvoinnin myönteinen kehitys kirkossa ei ole itsestäänselvyys ja että työoloissa on edelleen kehitettävää. Kirkon työmarkkinailaitos on pyrkinyt tukemaan työnantajia kehittämistyössä sopimuksin ja suosituksin sekä kertomuskaudella myös Kirkon työelämä 2020 -ohjelmalla (Kirteko).

[Kirkon kehittämistyön tukena. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2016-2019. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 64.](#)